

Kraków, 2 kwietnia 2012 r.

**„ Wymiar sprawiedliwości z
punktu widzenia ekonomii
instytucjonalnej”
Leszek Balcerowicz**

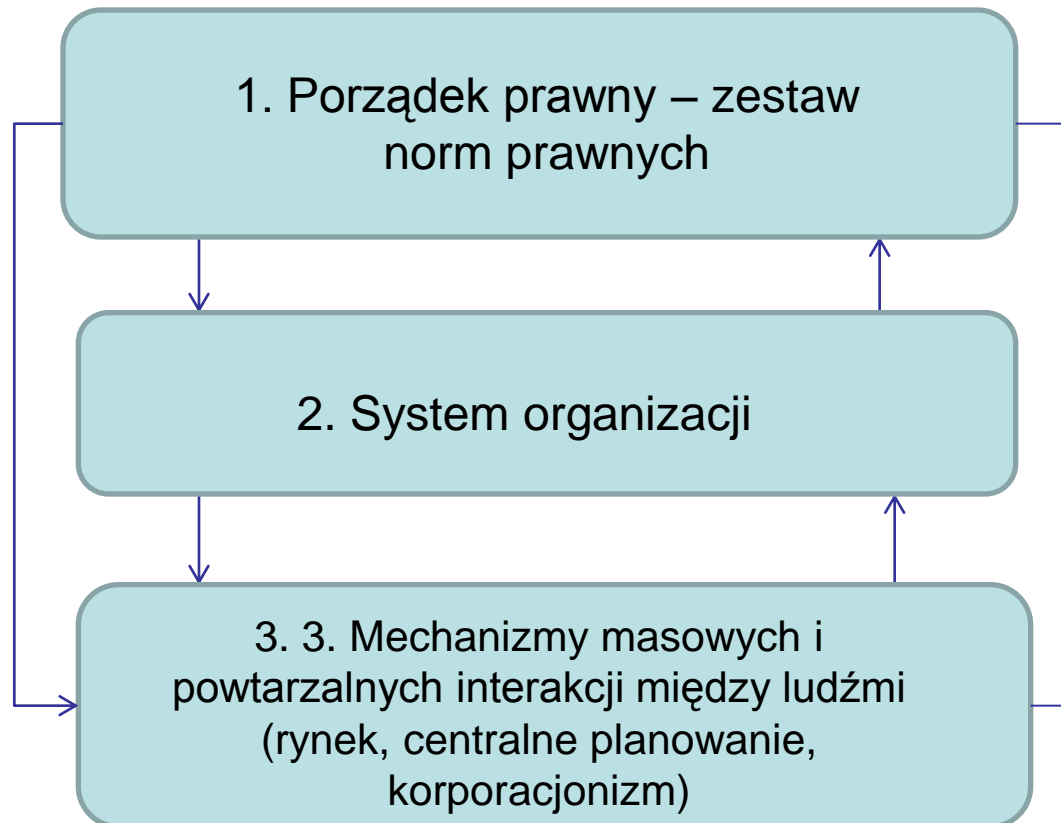
*Dziękuję Marcie Kube i Jarosławowi Bełdowskiemu za pomoc w przygotowaniu tej prezentacji

„Wymiar sprawiedliwości z punktu widzenia ekonomii instytucjonalnej”

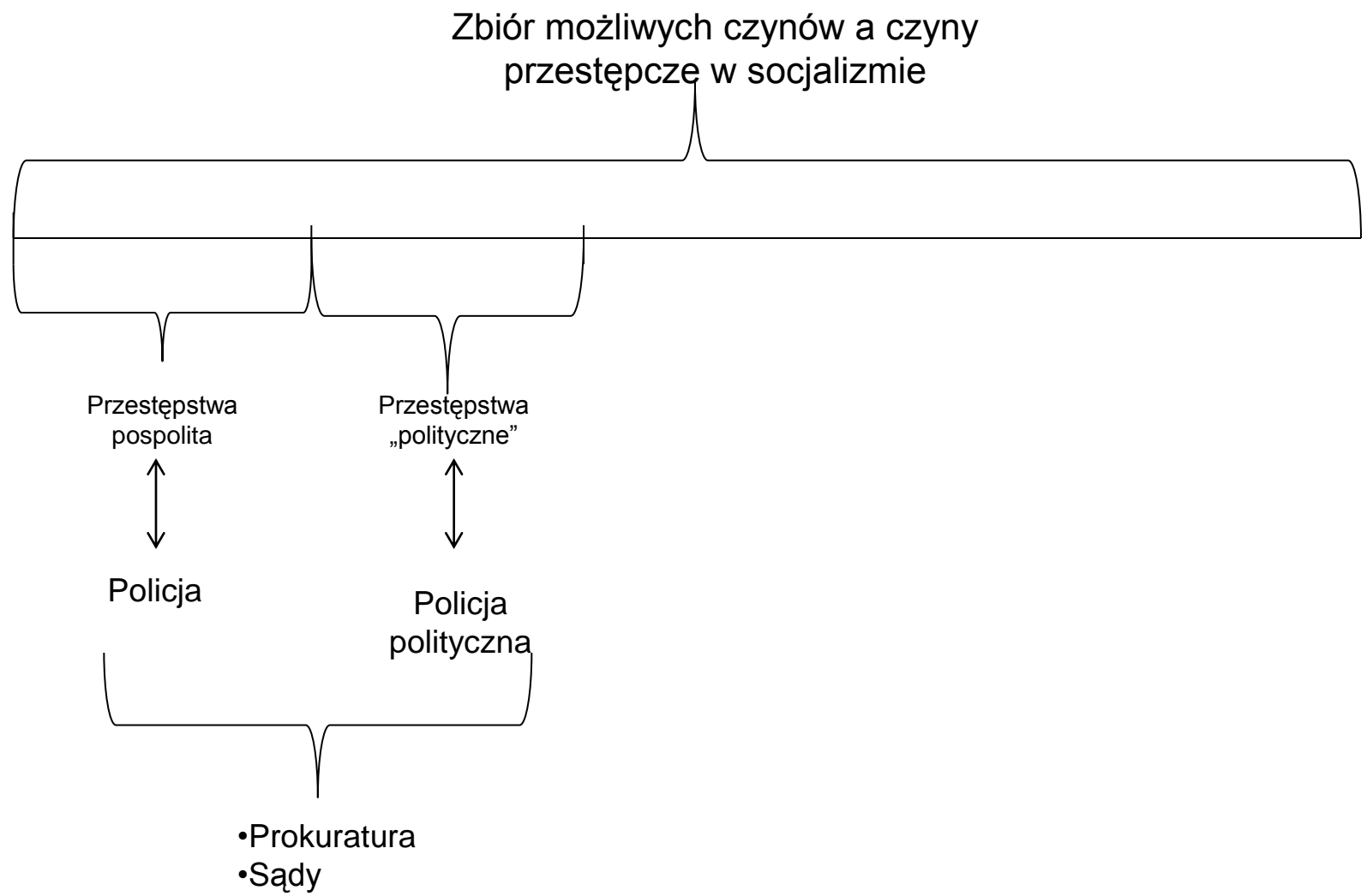
- I. System instytucjonalny a wymiar sprawiedliwości.
- II. Zmiany instytucjonalne po socjalizmie z lotu ptaka.
- III. System instytucjonalny a rozwój gospodarki.
- IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości: efektywność i sprawiedliwość.

I. System instytucjonalny a wymiar sprawiedliwości

Trzy współzależne składniki krajowego ustroju:

I. System instytucjonalny a wymiar sprawiedliwości c.d.

Źródło: Opracowanie własne

I. System instytucjonalny a wymiar sprawiedliwości c.d

Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 roku Kodeks Karny – Przykłady przestępstw przeciw socjalizmowi

Art. 133

1 Kto publicznie nawołuje do czynów skierowanych przeciwko jedności sojuszniczej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z państwem sprzymierzonym albo takie czyny publicznie pochwała, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

2 Przepis 1 stosuje się, jeżeli państwo sprzymierzone zapewnia wzajemność.

Art. 222

Kto nie mając uprawnień handlowych, gromadzi w celu odsprzedaży z zyskiem towary w ilościach oczywiście niewspółmiernych do potrzeb własnych jako konsumenta podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Art. 237

Kto znieważa organ państwowy lub organizację polityczną, związek zawodowy, stowarzyszenie wyższej użyteczności publicznej lub inną organizację społeczną o znaczeniu ogólnopaństwowym w miejscu ich zajęć albo publicznie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 2, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 278

1. Kto bierze udział w związku, którego istnienie, ustrój lub cel ma pozostać tajemnicą wobec organów państwowych albo, który rozwiązano lub któremu odmówiono zalegalizowania, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Kto związek taki zakłada lub nim kieruje, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

3. Kto pełni czynności kierownicze w związku, który rozwiązano lub któremu odmówiono zalegalizowania, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

4. Nie podlega karze za przestępstwo określone w 1, kto dobrowolnie odstąpił od udziału w związku.

II. Zmiany instytucjonalne po socjalizmie z lotu ptaka

Przełom ustrojowy, jaki dokonał się w latach 1988-1991 w Europie Środkowo-Wschodniej, polegał na:

- fundamentalnej **liberalizacji porządku prawnego**, czyli wprowadzeniu szerokiego katalogu klasycznych praw i niezbędnym **oczyszczeniu prawa z katalogu przestępstw przeciwko socjalizmowi**.
- Musiała temu towarzyszyć trudniejsza niż sama wyzwalamąca legislacja – **przebudowa odziedziczonego aparatu ścigania i wymiaru sprawiedliwości**.

II. Zmiany instytucjonalne po socjalizmie z lotu ptaka c.d.

Socjalizm	Ustrój w 2009 roku	Zmiany instytucjonalne
I. Porządek prawny		
1. Prawa klasyczne („negatywne”)		
Zasadniczo ograniczone. Próby korzystania z tych praw uznane za przestępstwa przeciw socjalizmowi.	Pełny katalog, podobnie jak na zachodzie.	Liberalizująca (wolnościowa) legislacja.
2. Prawa socjalne („pozytywne”)		
Rozległy katalog.	Na ogół: zachowanie rozległego katalogu, podobnie jak w Europie Zachodniej.	Posocjalistyczna legislacja, włączenie z konstytucją, na ogół utrwaliła rozległe prawa socjalne.
3. Prawo gospodarcze		
Zapewniało monopol własności państwowej i państwowe monopole. Tworzyło podstawę do centralnego planowania i zakazywało rynku.	Uzyskanie prywatnej własności i rynku. Pełny katalog ustaw niezbędnych dla rynku.	Eliminacja regulacji zapewniających monopol własności państwa i tworzących podstawowe monopole. Masowa legislacja prorynkowa.
4. Prawo cywilne odnoszące się do społeczeństwa obywatelskiego		
Uniemożliwiało tworzenie niezależnych stowarzyszeń i fundacji.	Podstawy prawne do tworzenia niezależnych stowarzyszeń i fundacji.	Tworzenie podstaw prawnych społeczeństwa obywatelskiego.
5. Prawa regulujące politykę		
Prawo wyborcze, które zapewnia monopol na władzę w antyliberalnym państwie.	System wielopartyjny.	Tworzenie podstaw prawnych demokracji.
II. System organizacji		
6. System partyjny		
Monopartie mające monopol na władzę w antyliberalnym państwie	System wielopartyjny.	Transformacja odziedziczonych partii, tworzenie nowych.

7. Parlament		
Fasadowy.	Odbija pluralizm polityczny. Różne regulacje rządzące legislacją.	Od instytucji fasadowej do autentycznej.
8. Administracja publiczna		
Kontrolowana przez aparat partyjny. Wiele branżowych ministerstw „obsługujących” centralnie planowane.	W zasadzie oddzielone od systemu partyjnego – zdecydowanie mniej ministerstw.	Eliminacja kontroli partii, reorganizacja i tworzenie nowych urzędów regulacyjnych (nadzór finansowy, telekomunikacja.).
9. Samorząd lokalny		
Brak.	Istnieje – jako jeden z mechanizmów dekoncentracji władzy politycznej.	Dekoncentracja władzy politycznej w przekroju: centrum-regiony-gminy.
10. Aparat bezpieczeństwa		
Rozległy, dominujący nad zwykłym aparatem ścigania dla ścigania przestępstw przeciwko socjalizmowi.	Zasadniczo zredukowana rola wewnętrzna.	Demontaż starego, budowa nowego aparatu.
11. Armia		
Kontrolowana przez monopartię. Ostateczne narzędzie utrzymywania socjalizmu.	Oddzielona od systemu partyjnego, poddana nowej formie cywilnej kontroli.	Różny zakres restrukturyzacji i przeszkolenia.
12. Policja		
Kontrolowana przez aparat partyjny słabo ograniczona w działaniach wobec ludzi spoza elity władzy, różny zakres efektywności w ściganiu pospolitych przestępstw.	Oddzielona od systemu partyjnego, silnie ograniczona – przez prawa obywatelskie – w działaniach wobec ludzi. Różna efektywność w ściganiu pospolitych przestępstw.	Różny zakres restrukturyzacji i przeszkolenia.
13. Prokuratura		
Kontrola przez aparat partyjny, używana do ścigania przestępstw przeciw socjalizmowi. Dominująca nad sądami.	Generalnie oddzielona od systemu partyjnego. Skoncentrowana na ściganiu przestępstw pospolitych: większa równowaga w relacjach z sądami.	Różny zakres restrukturyzacji i przeszkolenia.

14. Sądy		
W razie potrzeby kontrolowane przez monopartię.	Niezależne. Różny zakres trafności orzeczeń i efektywności działania.	Różny zakres reform regulujących efektywność.
15. Organizacje egzekwujące orzeczenia sądów		
Więziennictwo słabo ograniczone przez prawa jednostki. Brak specjalistów egzekwujących prawa wierzycieli.	Silniejsze, choć różne ograniczenia w formie praw jednostki. Zwiększona liczba specjalistów egzekwujących prawa wierzycieli.	Różny zakres restrukturyzacji. Rozwój nowych organizacji i zawodów egzekwujących prawa wierzycieli.
16. Media		
Politycznie kontrolowane przez formalną i nieformalną cenzurę.	Wolne od politycznej kontroli z ewentualnym wyjątkiem mediów publicznych.	Eliminacja politycznej kontroli. Rozwój nowych prywatnych mediów.
17. Społeczeństwo obywatelskie		
Zdławione. Oficjalne organizacje „społeczne” poddane ostatecznej kontroli aparatu monopartii.	Możliwy rozwój niezależnych stowarzyszeń i fundacji. Zrestrukturyzowane i zredukowane co do skali.	Spontaniczny rozwój i restrukturyzacja.
18. Organizacje gospodarcze		
Sektor finansowy: monobank podporządkowany centralnemu planowaniu. Niewymienialny pieniądz. Sektor niefinansowy: bezwzględne dominacje monopolitycznych organizacji państwowych.	Niezależny bank centralny. Głównie prywatne banki komercyjne i inne organizacje finansowe. Wymienialny pieniądz. Wiele konkurujących prywatnych firm.	Wydzielenie banku centralnego. Prywatyzacja banków państwowych, wejście nowych. Wprowadzenie wymienialności pieniądza. Eliminacja przymusowych zgrupowań, prywatyzacja firm państwowych, wchodzenie nowych.
19. Szkolnictwo wyższe, sektor B+R		
Monopol państwa. Badania i edukacja w naukach społecznych poddane kontroli publicznej. B+R w naukach technicznych ograniczone przez antyinnovacyjny wpływ socjalizmu.	Dość duży, choć mniejszościowy udział szkół publicznych. Odpolitycznione programy w naukach społecznych. Różny zakres przekształceń odziedziczonych środków B+R. Nowe środki w ramach firm prywatnych.	Znaczące wejście szkół niepublicznych, pewna restrukturyzacja publicznych. Liberalizacja badań i edukacji w naukach społecznych. Różny zakres restrukturyzacji. Tworzenie nowych ośrodków B+R.

20. Oświata podstawowa i średnia		
Monopol państwa. Polityczna kontrola w zakresie „wrażliwych” przedmiotów (nauki społeczne).	W zasadzie zachowany. Ograniczony udział szkół niepublicznych. Zmienione programy odbijające przejście do demokracji i kapitalizmu.	Ograniczone wejście szkół niepaństwowych. Zmiana w programach.
21. System socjalny		
Na ogół rozległy i repartycyjny system emerytalny. Rozległy zakres innych świadczeń. Dominacja państwa w świadczeniu i finansowaniu usług zdrowotnych.	Na ogół zachowany. W niektórych krajach tworzenie dodatkowych systemów kapitałowych. Różny zakres zreformowania. Dodano zasiłki od bezrobocia. Zwiększona rola prywatnych świadczeniodawców. Nadal dominacja publicznego finansowania.	Różny zakres reform emerytalnych. Różny zakres reform. Pewne reformy zwiększające rolę prywatnych świadczeniodawców i zmiana formy publicznego płatnika.
22. Mechanizmy masowego i regularnego współdziałania		
Mechanizm nakazowo-rozdzielczy.	Głównie rynek, otwarty na świat.	Demontaż aparatu centralnego planowania, spontaniczny rozwój transakcji rynkowych.
Brak autonomicznych negocjacji zbiorowych, bo brak niezależnych pracodawców i związków zawodowych.	Zwiększona, choć różna rola negocjacji zbiorowych wskutek pojawienia się niezależnych związków zawodowych i organizacji pracowników.	Pojawienie się niezależnych związków zawodowych i organizacji pracodawców.

Źródło: L. Balcerowicz, Zmiany instytucjonalne po socjalizmie, w: Transformacja po latach. Wybór tekstów dedykowanych Profesorowi Janowi Winieckiemu z okazji 70. rocznicy urodzin, pod red. E. Adamowicz., Warszawa 2010 r.

II. Zmiany instytucjonalne po socjalizmie c.d

Zmiany w systemie organizacji:

- Zwykle następują później niż zmiany w legislacji np. dostosowanie wymiaru ścigania i sprawiedliwości do nowych praw → „luki wdrożeniowe”;

-Trzy typy zmian w systemie organizacji:

1. Likwidacja odziedziczonych organizacji.

1.1 „Odgórna” np. cenzura, SB, organy monopolizujące gospodarkę (zrzeszenia, centralne związki, itp.).

1.2 „Oddolne” – dotyczą przedsiębiorstw: upadłość.

2. Przekształcenia

2.1 „Odgórne” – organy publiczne: policja, prokuratura, sądy, administracja publiczna.

2.2 „Oddolne”: prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych.

3. Tworzenie nowych organizacji.

3.1 „Odgórne” – dotyczy organizacji sfery publicznej, np. nowe rodzaje regulatorów,

3.2 „Oddolne” – firmy prywatne, organizacje pozarządowe.

III. System instytucjonalny a rozwój gospodarki

1. Prawo własności a rozwój gospodarki.

1.1 Typ prawa własności

1.2 Stopień ochrony:

- Przed pospolitą przestępczością
- Stopień zagrożenia przez aparat państwowy

2. Różnice w regulacji ograniczające zakres rynku oraz konkurencję.

3. Egzekwowanie umów.

III. Ustrój państwa a rozwój gospodarki

1. Prawo własności a rozwój gospodarki

Typ prawa własności:

- Zakazujący prywatnej przedsiębiorczości (socjalistyczne prawo własności).
- Dopuszczający prywatną przedsiębiorczość (kapitalistyczne prawo własności):

Warunki dla prywatnej przedsiębiorczości w ramach tego typu zależą od:

- wysokości podatków i opłat korupcyjnych
- natężenie regulacji (przepisów), które wymagają ponoszenia dodatkowych kosztów i/lub ograniczają zakres rynku i/lub konkurencji

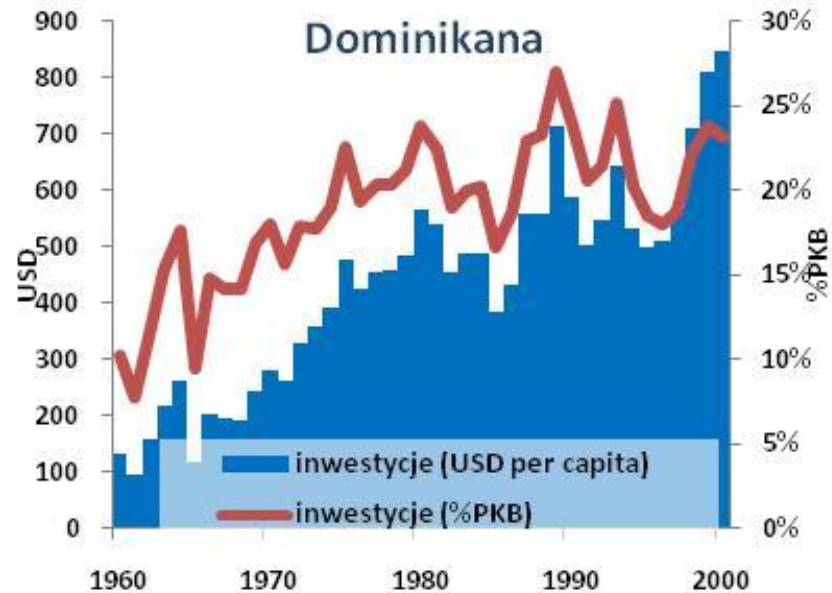
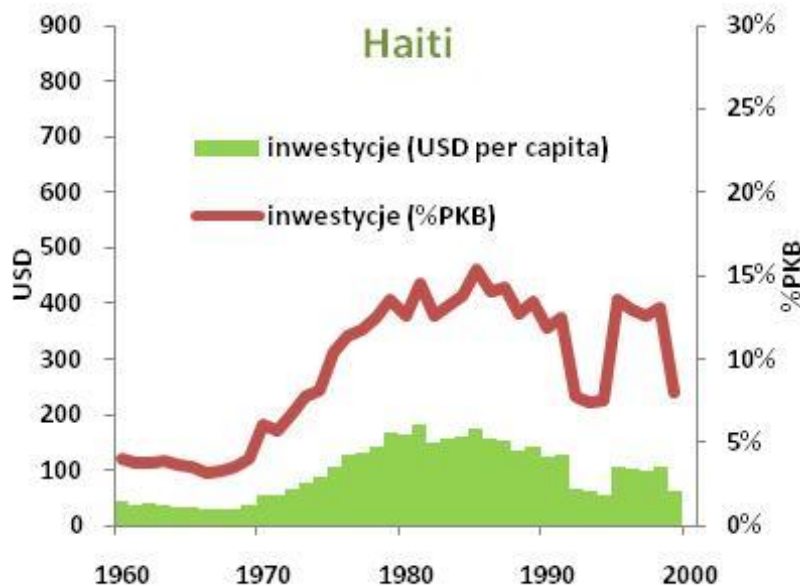
Im większe natężenie tych czynników, tym większe osłabienie własności prywatnej

III. Ustrój państwa a rozwój gospodarki c.d.

Prawo własności a rozwój gospodarki.

Stopień ochrony prawa własności przed pospolitą przestępczością zapewniony przez aparat państwowy

W 1950 roku leżące na jednej wyspie Haiti i Dominikana były na zbliżonym poziomie rozwoju. Obecnie Dominikana jest ok. 6-7 razy bogatsza od Haiti.

Jednym z głównych źródeł różnego tempa wzrostu jest niski poziom inwestycji na Haiti. Małe inwestycje zaś można wiązać m.in. z brakiem bezpieczeństwa. Przykładowo w ankiecie z 2006 roku 30% Haitańczyków stwierdziło, że na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy zostali napadnięci i/lub obrabowani. Dla Dominikany analogiczny wskaźnik wyniósł 11%.

Źródła: Gallup, Sandeep Mahajan, 2002, OxLAD

III. System instytucjonalny a rozwój gospodarki

Stopień zagrożenia prawa własności przez aparat państwowy

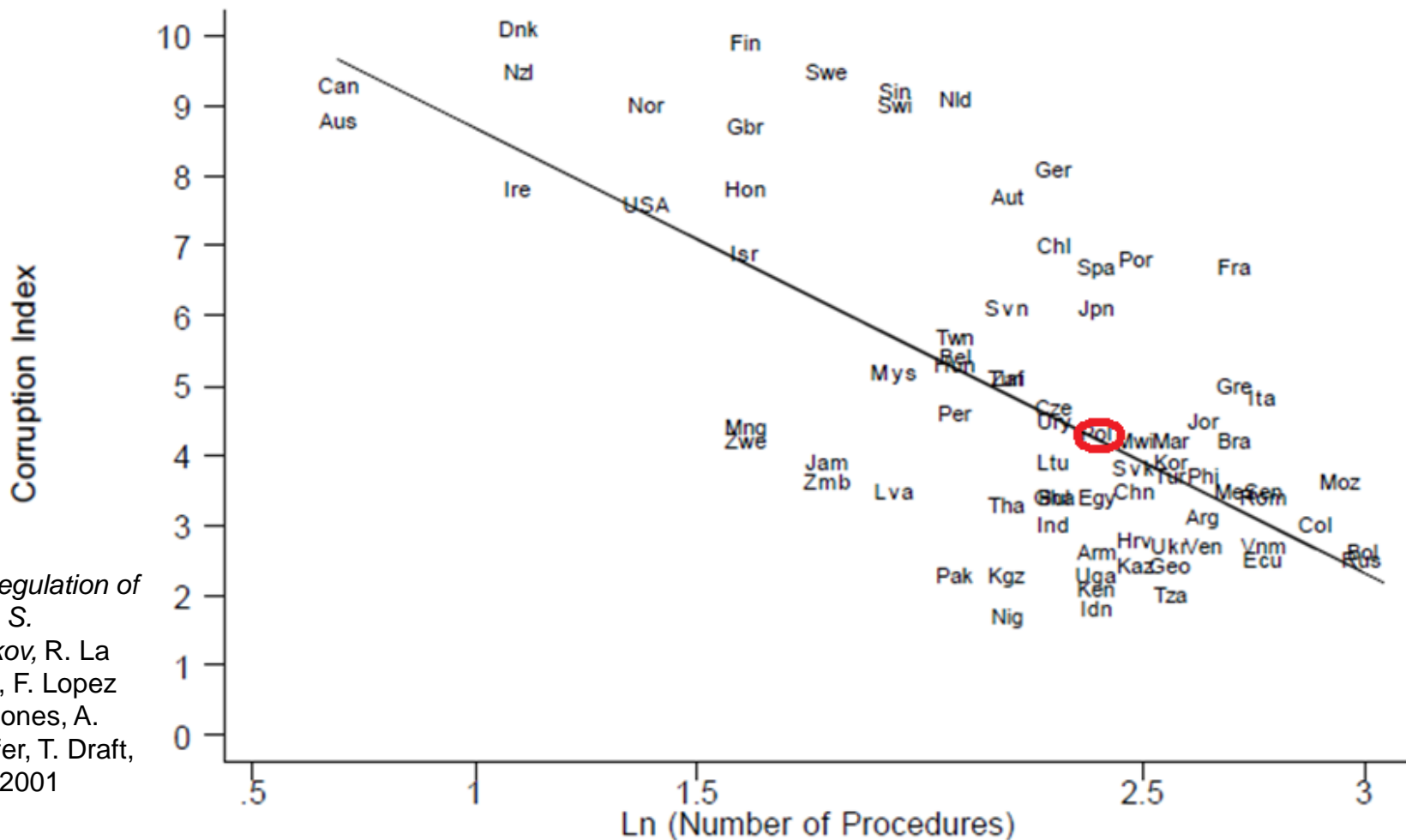
Dostępne badania empiryczne nad krajami postsocjalistycznymi sugerują istnienie silnego związku między zakresem agresywnej i szczegółowej regulacji oraz kontroli firm prywatnych a zakresem korupcji.

Taka zależność jest zgodna z intuicją: im bardziej nękająca jest regulacja i kontrola przedsiębiorstw prywatnych, tym większe mogą oni wyrządzić im szkody w ich zyskach i w efekcie tym wyższe i bardziej rozpowszechnione mogą być opłaty korupcyjne żądane przez członków aparatu państwowego i uiszczane przez przedsiębiorców za niewyrządzenie owej szkody, czyli za nieegzekwowanie nękających regulacji.

Próby zwalczania korupcji bez deregulacji i reformy tworzenia prawa, a tylko w drodze pokazowych zatrzymań i procesów muszą prowadzić do strat związanych z wywoływanym paraliżem decyzyjnym w administracji, w tym niechęci do angażowania się w partnerstwo publiczno-prywatne.

III. System instytucjonalny a rozwój gospodarki

2. Stopień zagrożenia prawa własności przez aparat państwowy

The regulation of entry, S. Djankov, R. La Porta, F. Lopez de Silanes, A. Shleifer, T. Draft, June 2001

Corruption and number of procedures. The scatter plot shows the values of the corruption index against the (log) number of procedures for the 78 countries in our sample with non-missing data on corruption.

III. System instytucjonalny a rozwój gospodarki

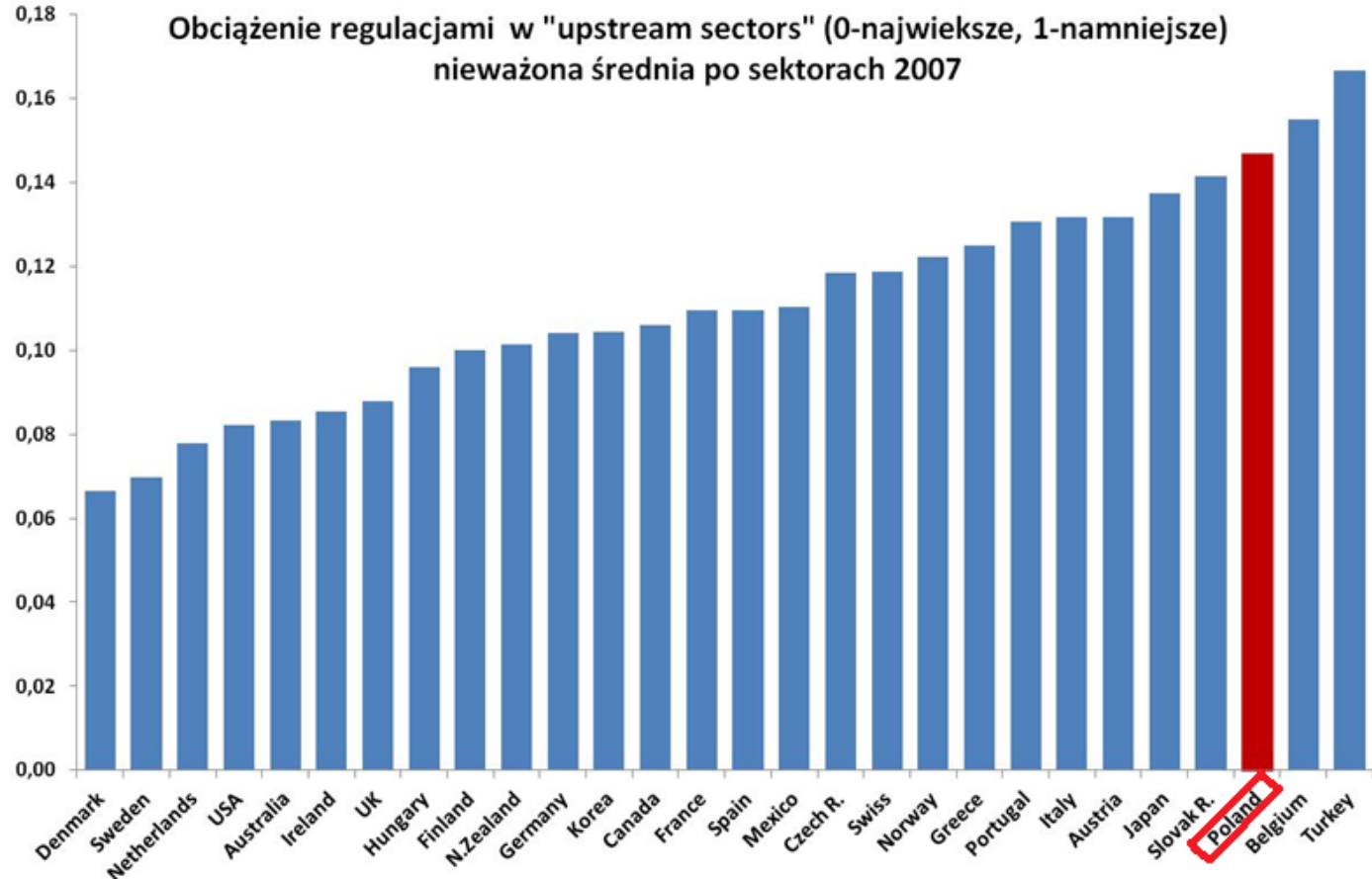
2. Stopień zagrożenia prawa własności przez aparat państwowy

	Number of Procedures	Safety & Health	Environment	Taxes	Labor	Screening	Time	Cost	Cost+time	GDP/POP ₁₉₉₉
Taiwan, China	8	0	0	1	2	5	37	0.0660	0.2140	13,248
Hungary	8	0	0	1	1	6	39	0.8587	1.0147	4,650
Pakistan	8	0	0	2	1	5	50	0.3496	0.5496	470
Peru	8	0	0	2	2	4	83	0.1986	0.5306	2,390
South Africa	9	0	0	2	2	5	26	0.0844	0.1884	3,160
Kyrgyz Republic	9	0	0	1	1	7	32	0.2532	0.3812	300
Thailand	9	0	0	3	2	4	35	0.0639	0.2039	1,960
Nigeria	9	0	1	2	1	5	36	2.5700	2.7140	310
Austria	9	0	0	2	1	6	37	0.2728	0.4208	25,970
Tunisia	9	0	0	0	2	7	41	0.1722	0.3362	2,100
Slovenia	9	0	0	0	1	8	47	0.2103	0.3983	9,890
Lebanon	9	0	0	1	1	7	63	1.5672	1.8192	3,700
Uruguay	10	0	0	1	4	5	23	0.4949	0.5869	5,900
Bulgaria	10	0	0	2	0	8	27	0.1441	0.2521	1,380
Chile	10	0	0	3	2	5	28	0.1308	0.2428	4,740
Germany	10	0	0	1	2	7	42	0.1569	0.3249	25,350
Ghana	10	0	1	1	4	4	45	0.2175	0.3975	390
Lithuania	10	2	0	2	1	5	46	0.0546	0.2386	2,620
Czech Republic	10	0	0	1	2	7	65	0.0822	0.3422	5,060
India	10	0	0	3	3	4	77	0.5776	0.8856	450
Japan	11	0	0	2	2	7	26	0.1161	0.2201	32,230
Uganda	11	2	0	2	1	6	29	0.3040	0.4200	320
Egypt, Arab Rep.	11	0	0	2	1	8	51	0.9659	1.1699	1,400
Kenya	11	0	0	2	3	6	54	0.5070	0.7230	360
Armenia	11	0	0	1	1	9	55	0.1267	0.3467	490
Poland	11	2	0	3	1	5	58	0.2546	0.4866	3,960
Spain	11	0	0	4	2	5	82	0.1730	0.5010	14,000
Indonesia	11	0	0	2	1	8	128	0.5379	1.0499	580

Źródło: *The regulation of entry*, S. Djankov, R. La Porta, F. Lopez de Silanes, A. Shleifer, T. Draft, June 2001

III. System instytucjonalny a rozwój gospodarki

3. Różnice w regulacji ograniczające konkurencję oraz zakres rynku.

*upstream sectors- obciążenia regulacyjne w przypadku „wolnych” zawodów i handlu dotyczą barier wejścia (rejestracja, licencje, pozwolenia, wymogi edukacyjne, limity i kwoty) oraz zachowań na rynku (kontrola cen, ceny minimalne, maksymalne, ograniczenia odnośnie reklamy, formy prawnej prowadzenia działalności itp.).
W przypadku przemysłów sieciowych obciążenia regulacyjne są mierzone jako bariery wejścia, udział przedsiębiorstw państwowych w rynku, strukturę rynku (udział zasiedziałych firm w rynku- „incumbents”), stopień integracji pionowej

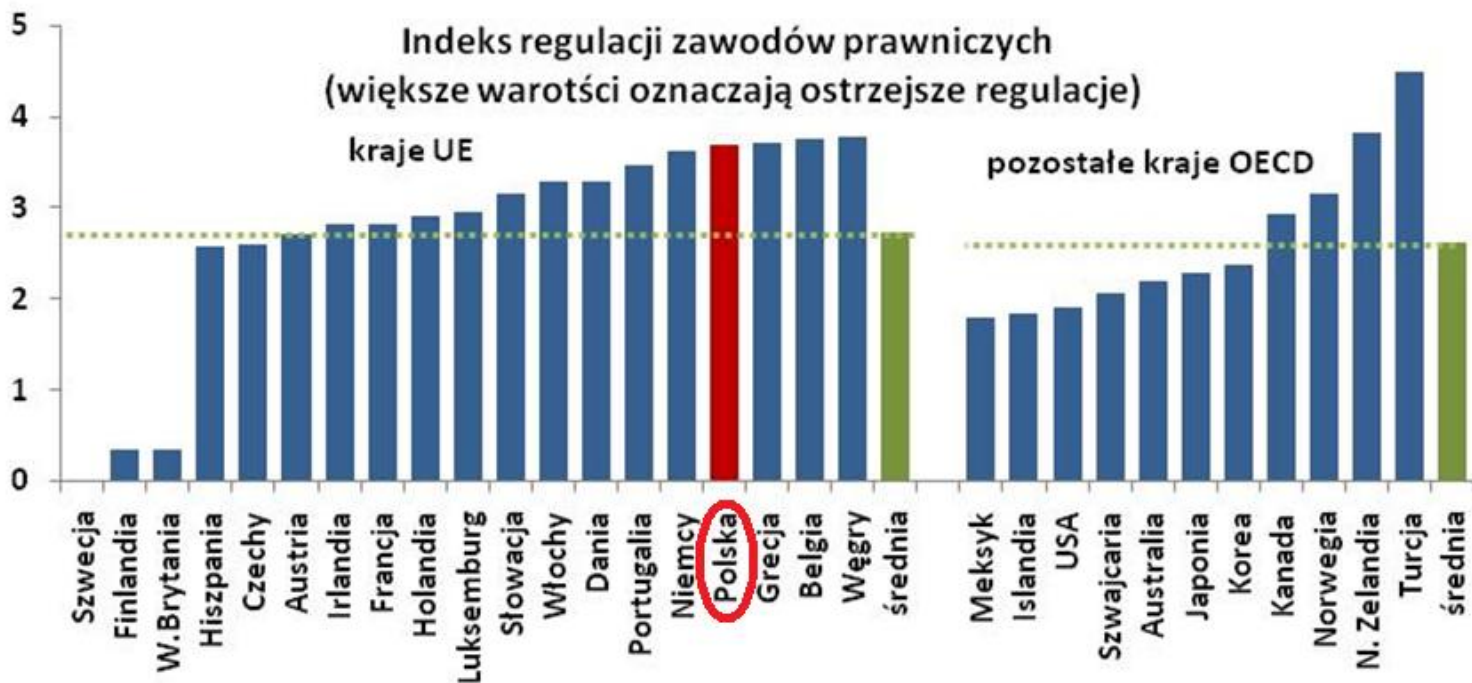
Źródło: Bourles, R., G. Cette, J. Lopez, J. Mairesse and G. Nicoletti (2010), “Do Product Market Regulations in Upstream Sectors Curb Productivity Growth? Panel Data Evidence for OECD Countries”, *OECD Economics Department Working Paper* .

III. System instytucjonalny a rozwój gospodarki

3. Różnice w regulacji ograniczające konkurencję oraz zakres rynku.

Przykład prawnicy 2008 rok

* Na indeks regulacji zawodów prawniczych składa się: liczba usług, na które konieczne jest posiadanie licencji, czas nauki i praktyki, egzaminy branżowe, jeśli są, ograniczenia ilościowe zagranicznych firm i pracowników, ograniczenia konkurencji – wymagana forma prawna, regulacja cen, czy są ograniczenia reklamy, czy są ograniczenia współpracy z innymi wolnymi zawodami.

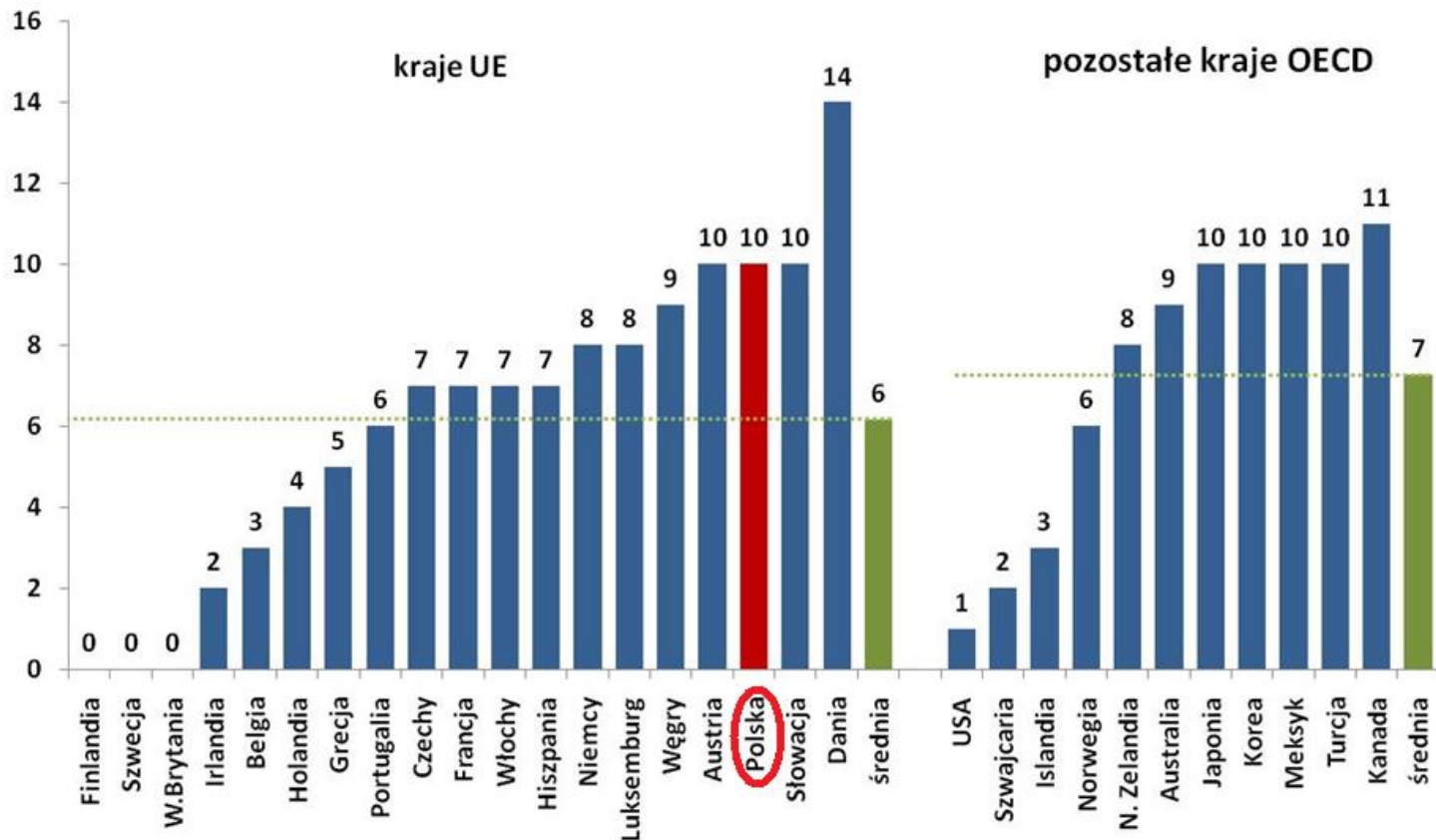

Źródło: Bourles, R., G. Cetto, J. Lopez, J. Mairesse and G. Nicoletti (2010), "Do Product Market Regulations in Upstream Sectors Curb Productivity Growth? Panel Data Evidence for OECD Countries", *OECD Economics Department Working Paper*.

III. System instytucjonalny a rozwój gospodarki

3. Różnice w regulacji ograniczające konkurencję oraz zakres rynku.

Liczba usług na świadczenie których wyłączność mają przedstawiciele zawodów prawniczych

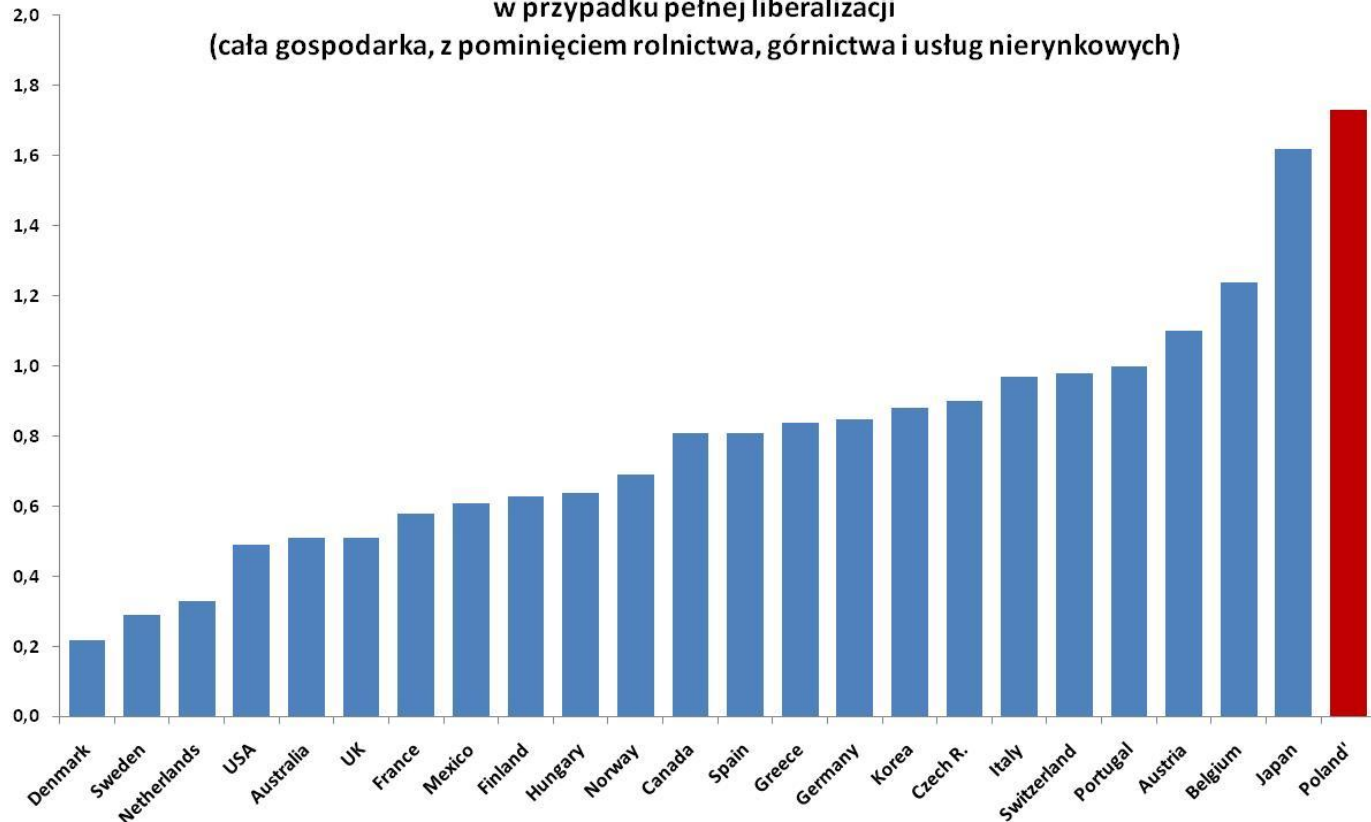

Źródło: Bourles, R., G. Cette, J. Lopez, J. Mairesse and G. Nicoletti (2010), "Do Product Market Regulations in Upstream Sectors Curb Productivity Growth? Panel Data Evidence for OECD Countries", *OECD Economics Department Working Paper*.

III. System instytucjonalny a rozwój gospodarki

3. Różnice w regulacji ograniczające konkurencję oraz zakres rynku.

Możliwy średni roczny wzrost produktywności w latach 2011-2015
w przypadku pełnej liberalizacji
(cała gospodarka, z pominięciem rolnictwa, górnictwa i usług nierynkowych)

* Symulacje OECD bazują na założeniu, że poszczególne państwa regulacje w poszczególnych "upstream sectors" dostosują do poziomu najlepszych praktyk zaobserwowanych w krajach OECD.

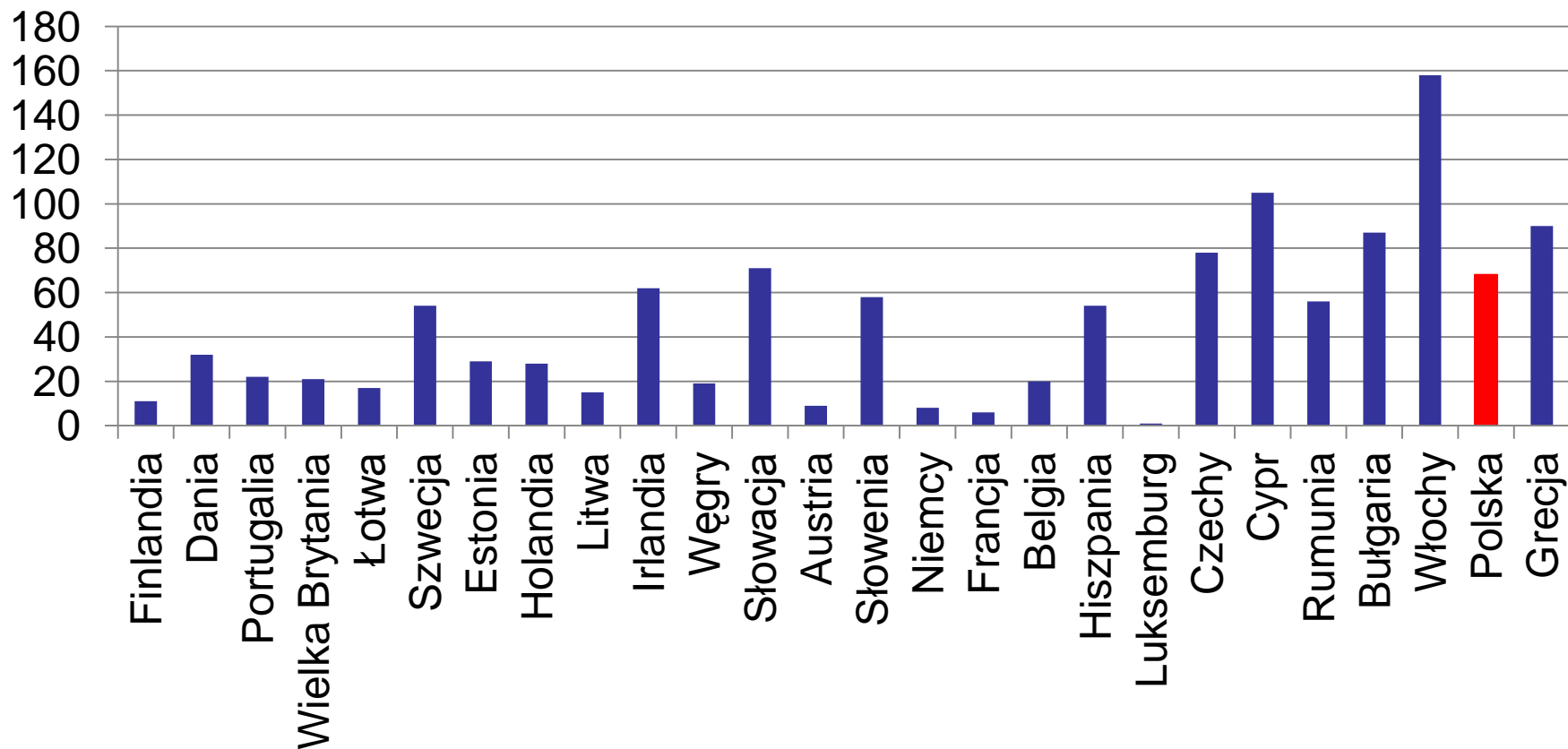
$101,7\% \wedge 5 = 108,8\%$, co w warunkach PKB z 2010 roku daje PKB wyższe o ok. 125 mld zł

Źródło: Bourles, R., G. Cette, J. Lopez, J. Mairesse and G. Nicoletti (2010), "Do Product Market Regulations in Upstream Sectors Curb Productivity Growth? Panel Data Evidence for OECD Countries", *OECD Economics Department Working Paper*.

III. System instytucjonalny a rozwój gospodarki

4. Egzekwowanie umów

Dochodzenie roszczeń - pozycja wybranych krajów w rankingu Doing Business

Źródło: Doing Business 2012

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości

1. (Nie)efektywność wymiaru sprawiedliwości
2. (Nie)sprawiedliwość

Możliwe sytuacje:

- a) Wysoka efektywność, rażąca niesprawiedliwość- procesy stalinowskie
- b) Niska efektywność, sprawiedliwość nie może być wysoka (William E. Gladstone „*Justice delayed is justice denied*”)
- c) Wysoka efektywność, wysoka sprawiedliwość: najlepszy stan.

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości

Nie(efektywność)

Efektywność, czyli relacja wyników, które są odpowiednio ważone jakością, do nakładów. Niska efektywność rodzi powolność procesów w szeroko pojętym wymiarze sprawiedliwości, co grozi niesprawiedliwością w praktyce.

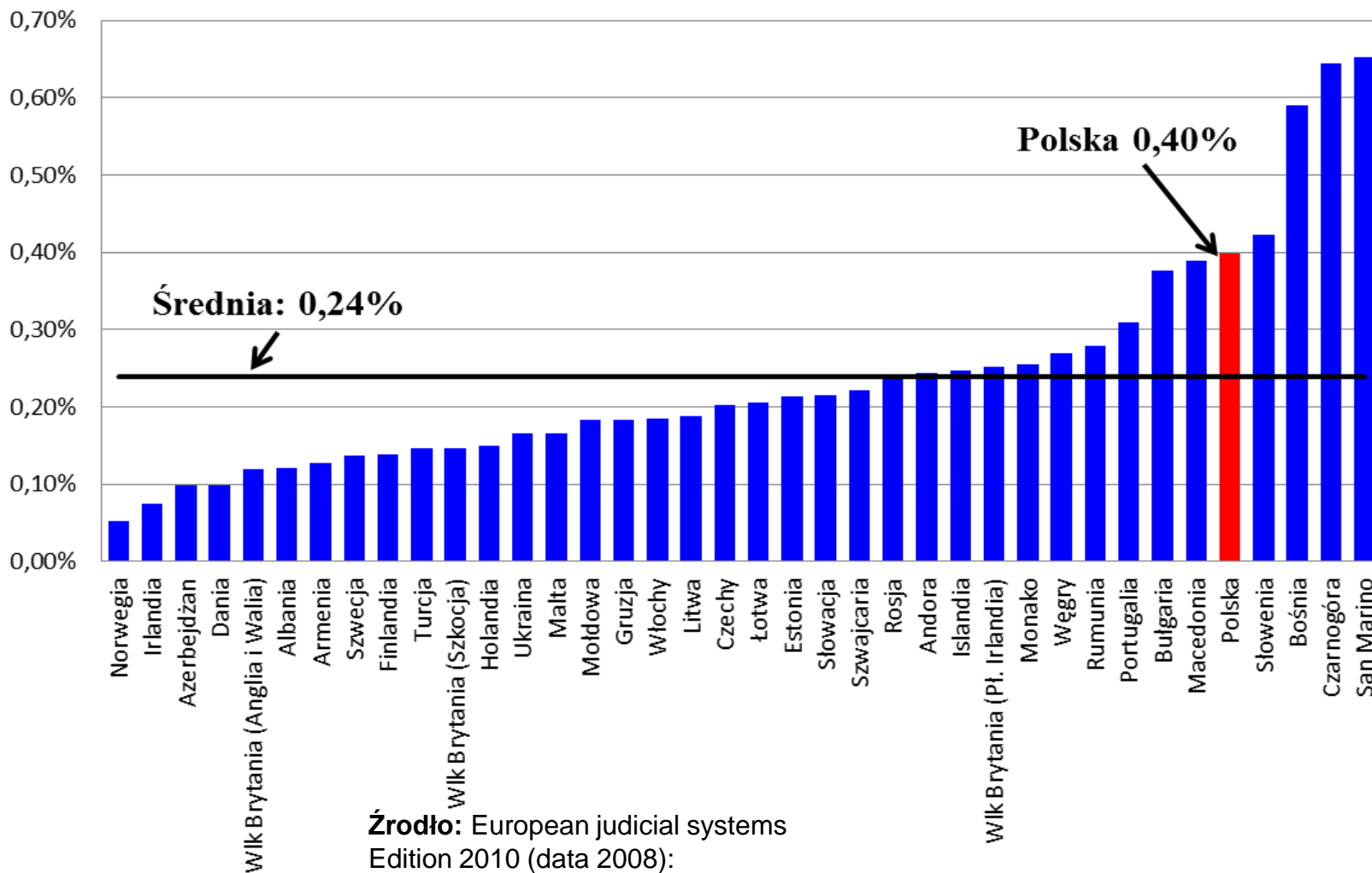
Przyczyny niskiej efektywności wymiaru sprawiedliwości:

- Złe rozłożenie zadań pomiędzy zasoby. Jeśli dużo zasobów trafia tam, gdzie jest mało zadań, a mało zasobów tam, gdzie jest dużo zadań, to występuje ogromne, choć trudno dostrzegalne marnotrawstwo, które ekonomiści nazywają nieefektywnością alokacji.
- Zła organizacja pracy. Nie jest chyba konieczne (ani pożądanego), aby sądem w sprawach technicznych kierował sędzia. Tak jak nie jest konieczne (ani pożądanego), aby szpitalem kierował lekarz.
- Trzymanie przestarzałych środków i metod technicznych, jak choćby dyktowanie przez sędziów zeznań świadków do protokołu. Nie wynika to z niedofinansowania wymiaru sprawiedliwości w Polsce.
- Zamulanie prawa. Przybiera ono różne formy. Uchwala się ustawy, które niepotrzebnie rozszerzają kognicję sądów, co obciąża je niepotrzebną pracą ze szkodą dla jakości i efektywności w kwestiach, którym powinny się one zajmować. To fragment szerokiego problemu: złej struktury całego procesu tworzenia prawa w Polsce, co prowadzi do nadmiaru ustaw i do uchwalania bubli. Trzeba oczyścić prawo z przepisów, które „zamulają” sądy. „Zamulana” jest również prokuratura, choćby przez ulubione zajęcie niektórych polityków, czyli donoszenie do prokuratury na innych polityków. Wreszcie - niektórzy prokuratorzy „zamulają” sądy, wnosząc tam źle przygotowane (lub nieuzasadnione) akty oskarżenia. Wynika to w dużej mierze z braku właściwego systemu oceny pracy prokuratorów. Formą „zamulania” sądów przez niektórych prokuratorów jest także wnoszenie do sądów licznych tomów akt i rozdętych list świadków, z których niektórzy nie mogą w ogóle być świadkami, bo nie mieli możliwości obserwacji czynu uznanego przez prokuratorów za przestępstwo. Trudno się oprzeć wrażeniu, że w niektórych sprawach - głośnych i kontrowersyjnych - to zamulanie jest grą prokuratora na przedawnienie. Chcąc uniknąć kompromitacji w sądzie, tak „zamula” sąd, że sprawa się przedawnia, a oskarżony pozostaje na całe życie z piętnem.

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)efektywność Sądownictwo

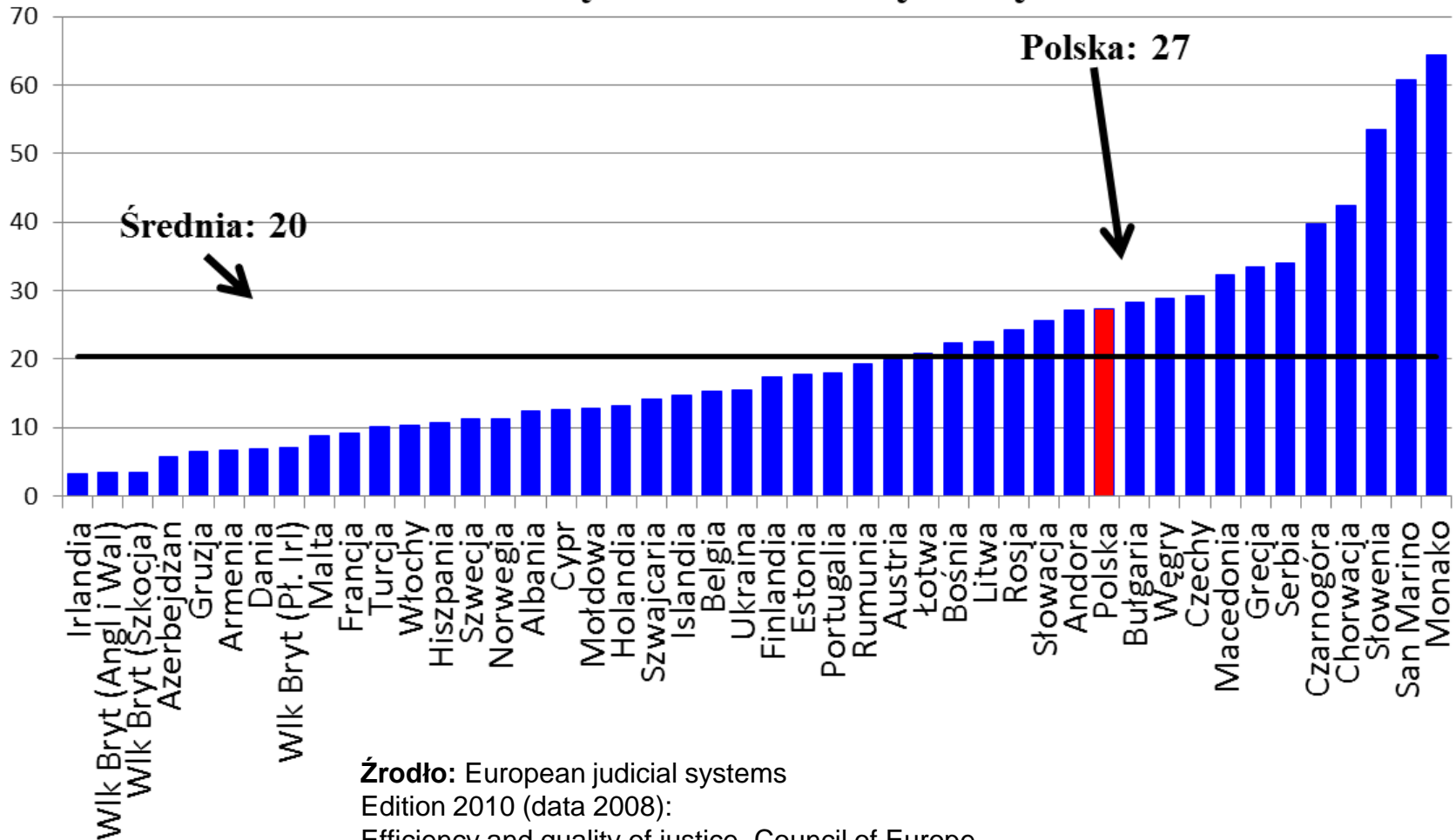
Budżet na sądownictwo jako % PKB na głowę

Źródło: European judicial systems
Edition 2010 (data 2008):
Efficiency and quality of justice. Council of Europe

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)efektywność Sądownictwo

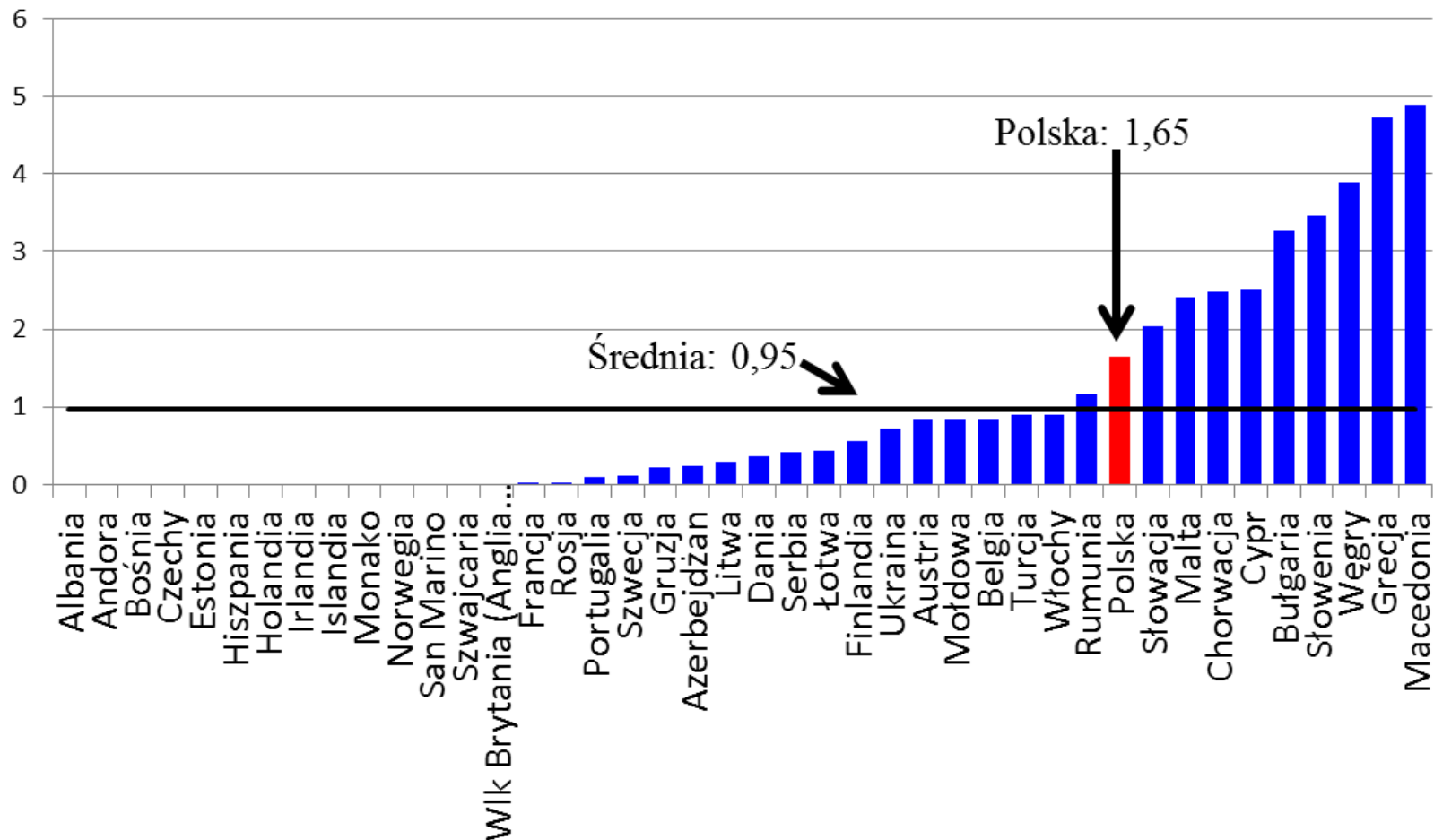
Liczba sędziów na 100 tys. obywateli

Źródło: European judicial systems
Edition 2010 (data 2008):
Efficiency and quality of justice. Council of Europe

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)efektywność Sądownictwo

Liczba spraw o przewlekłość przegranych w Sztrasburgu na 1 mln obywateli

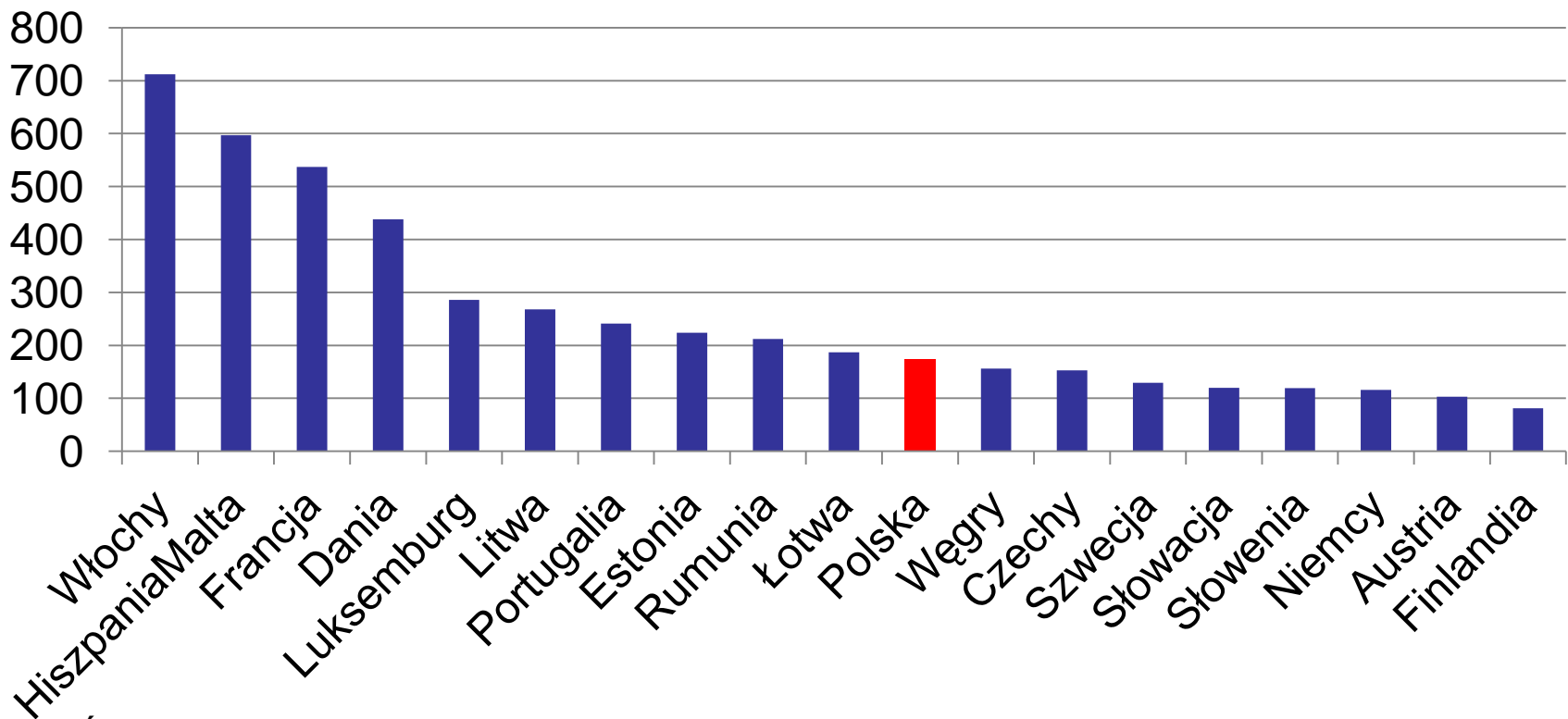

Źródło: European judicial systems

Edition 2010 (data 2008): Efficiency and quality of justice. Council of Europe

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)efektywność Sądownictwo

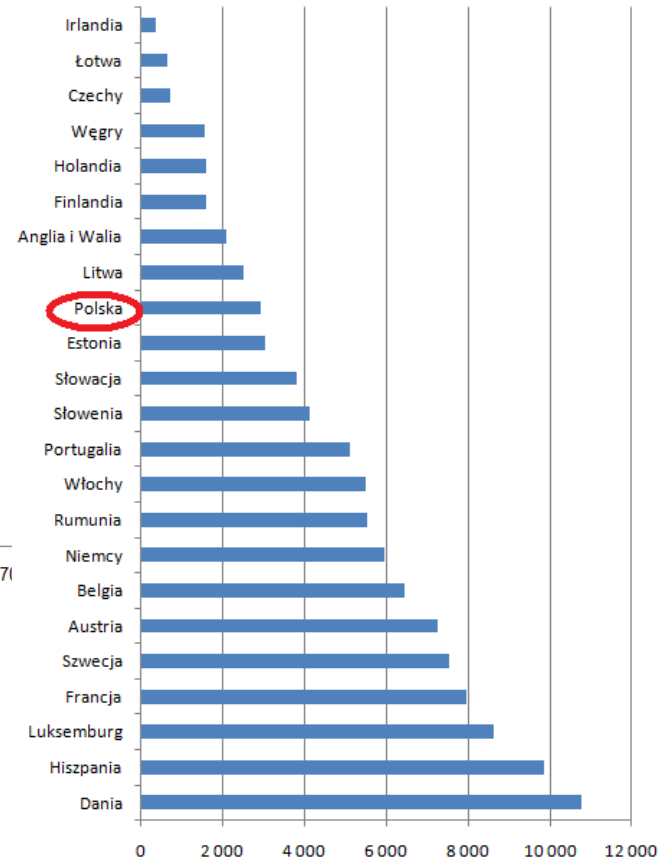
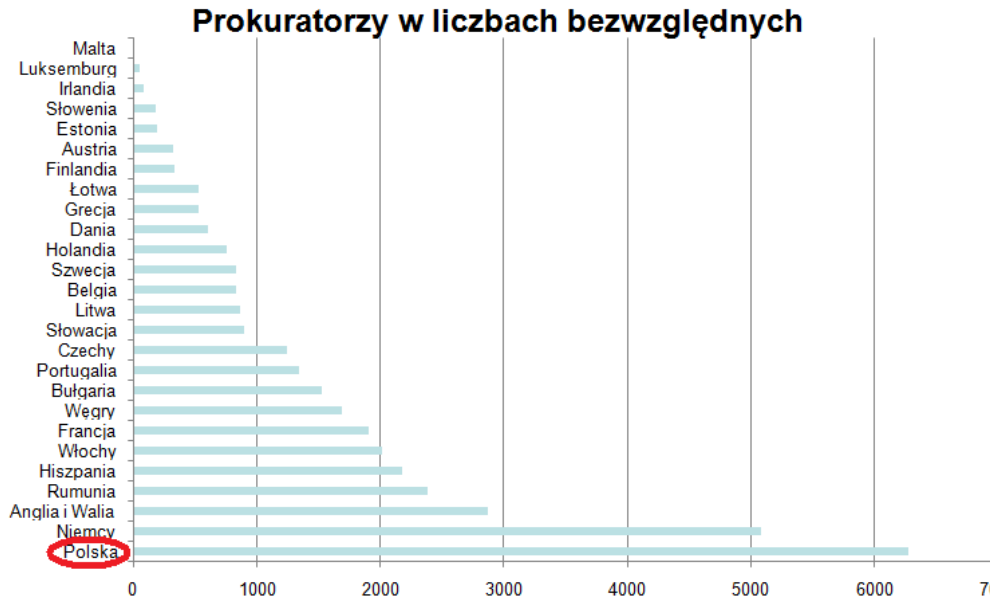
Wpływ spraw ogółem
Współczynnik na jednego sędziego

Źródło: European judicial systems
Edition 2010 (data 2008):
Efficiency and quality of
justice. Council of Europe

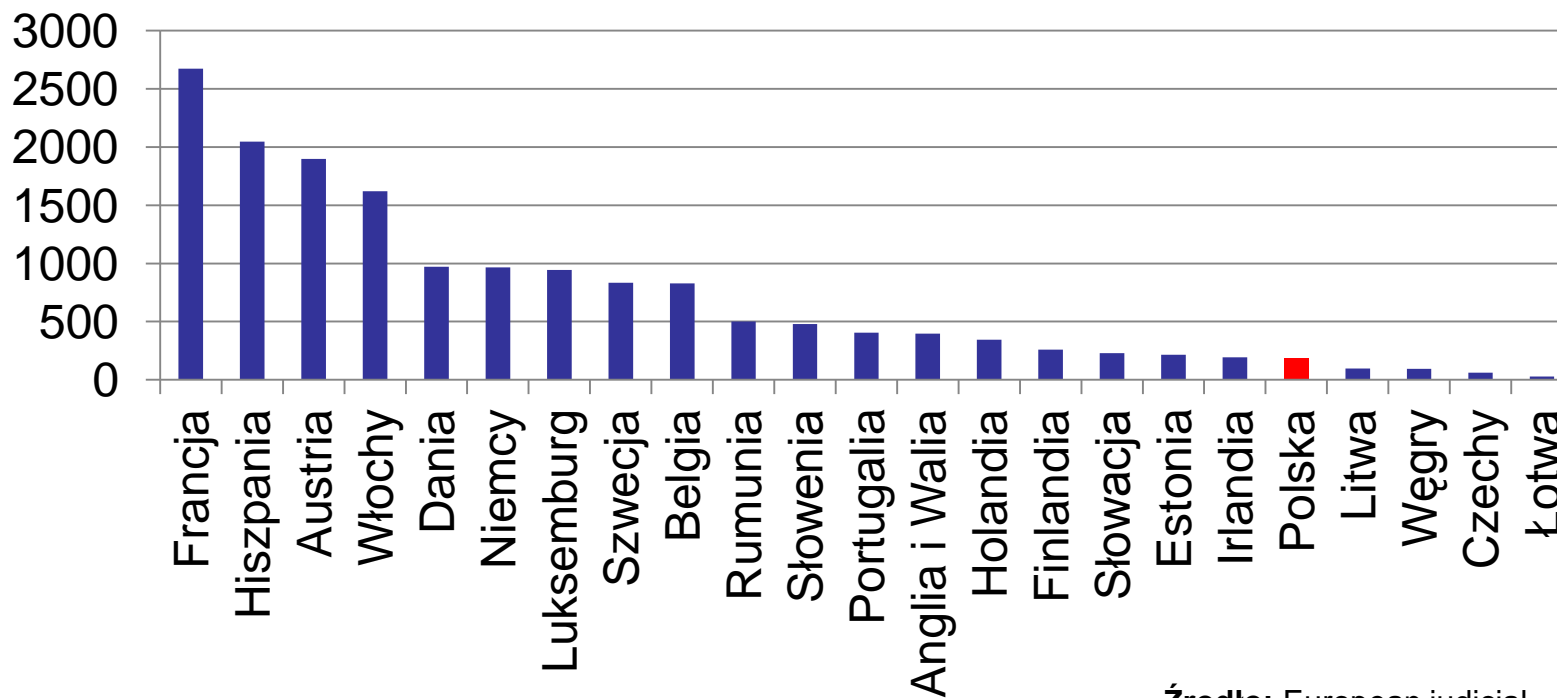
IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)efektywność Prokuratura

Wpływ spraw do prokuratur
Współczynnik na 100 tys.
Mieszkańców

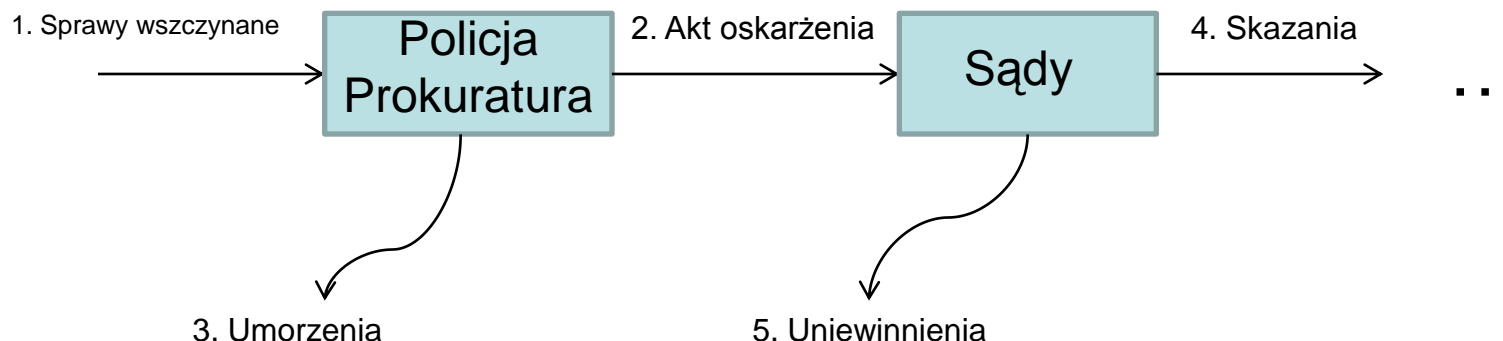
IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)efektywność Prokuratura

WPŁYW SPRAW DO PROKURATUR
Współczynnik na jednego prokuratora

Źródło: European judicial systems
Edition 2010 (data 2008):
Efficiency and quality of
justice. Council of Europe

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

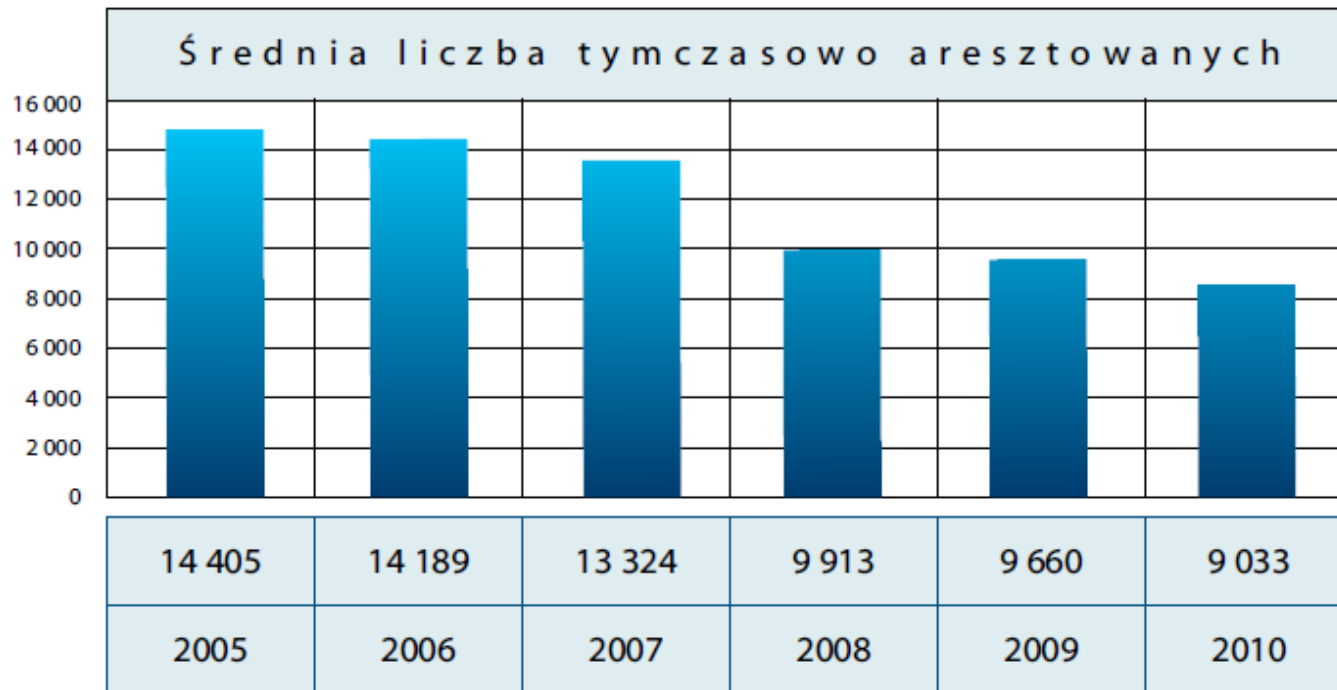

Pytania, uwagi:

- Jakie sprawy są wnoszone (podejmowane)? Jaki jest odsetek spraw, które w ogóle nie powinny być podejmowane (brak lub słabe dowody)? Jaki jest odsetek przestępstw, które nie są badane?
- Czym różnią się pod względem mocy dowodowej sprawy umarzone od kontynuowanych w formie aktu oskarżenia? Czym kieruje się prokurator decydując o formie zakończenia sprawy (umorzenie, oskarżenie)? Czym ryzykuje prokurator, jeśli wnosi akt oskarżenia bez należytych dowodów?
- Jaka jest rola przyznania się do winy oskarżonego w orzekaniu przez sądy?
- Jaki jest odsetek uniewinnień i odsetek skazań przez sądy?
- Jeśli odsetek uniewinnień przez sądy jest dużo niższy od odsetka błędnych oskarżeń przez prokuratorów (niesłuszne ściganie), to nawet w najlepszym przypadku (gdy niewinni są wyłącznie niesłusznie ścigani), skazani będą ludzie niewinni.

Źródło: Opracowanie własne

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

Źródło: K. Wiśniewska, D. Gmerek, *Nieizolacyjne środki zapobiegawcze*, Forum Obywatelskiego Rozwoju, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Polska Rada Biznesu, Warszawa 2011 r.

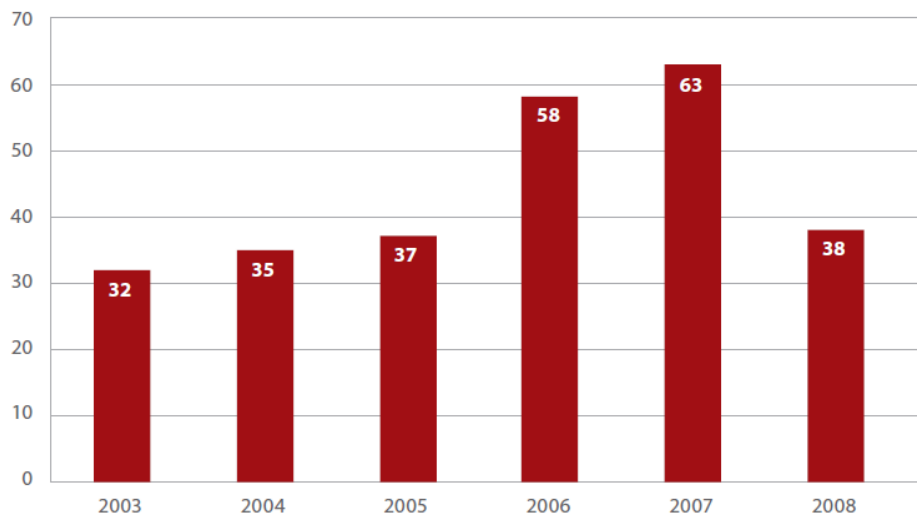
IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

Przeciętny czas trwania tymczasowego aresztowania w miesiącach				
	2000	2001	2002	2003
Austria	2,4	2,5	2,5	2,3
Belgia	4,1	4,3	3,5	3,4
Bułgaria	8,3	6,9	7,1	7,5
Chorwacja	2,5	b.d.	b.d.	b.d.
Cypr	0,6	0,9	0,7	0,9
Czechy	5,6	4,9	5,2	4,9
Dania	2,1	2,0	2,2	2,3
Finlandia	2,8	3,0	3,3	3,1
Francja	3,9	3,9	4,0	b.d.
Hiszpania	4,0	4,5	4,8	b.d.
Islandia	2,4	1,3	2,2	1,4
Litwa	3,1	2,5	2,5	2,3
Malta	4,9	4,0	3,5	4,1
Polska	4,7	5,7	5,5	5,5
Portugalia	9,1	7,4	7,9	8,1
Słowacja	7,9	12,4	14,1	14,4
Słowenia	3,5	3,9	3,7	3,6
Szwajcaria	1,2	1,1	0,9	1,0
Wlk. Brytania: Anglia i Walia	1,8	1,7	1,8	1,9
Wlk. Brytania: Irlandia Płn.	1,7	1,7	1,8	1,9
Wlk. Brytania: Szkocja	0,8	0,7	0,8	0,8
Włochy	3,9	4,3	3,7	b.d.
Średnia	3,7	3,8	3,9	3,9
Mediana	3,3	3,9	3,5	2,7

Źródło: Obliczenia na podstawie European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics – 2006 (Table 4.1.2).
Przeciętny czas trwania został policzony jako iloraz przeciętnej liczby tymczasowo aresztowanych i wpływu aresztowanych pomnożony przez 12 miesięcy.

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

Postępowania dyscyplinarne wszczęte przeciwko prokuratorom w latach 2003-2008

Źródło: K. Kremens,
*Odpowiedzialność zawodowa
prokuratorów*, Forum
Obywatelskiego Rozwoju,
Warszawa 2010 r.

Zakończone postępowania dyscyplinarne w okresie od 1 stycznia 2003 roku do 8 sierpnia 2008 roku z podziałem na sposób zakończenia⁷⁰

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba spraw zakończonych	33	32	38	14	36	35
Upomnienia	4	12	4	1	3	8
Nagany	2	3	5	1	6	4
Przeniesienia na inne stanowisko służbowe	3	1	3	1	2	0
Wydalenie ze służby	2	1	3	1	3	2
Pozbawienie uprawnień do przejścia w stan spoczynku	0	1	1	0	0	0
Zawieszenie waloryzacji świadczenia spoczynkowego	0	1	3	0	2	0
Uniewinnienia	9	0	3	1	1	2
Umorzenia	10	11	14	8	12	14
Załatwione w inny sposób	3	2	2	1	7	5

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości

(Nie)sprawiedliwość (policja, prokuratura)

- P – liczba przestępstw w kraju*
- S - liczba osób ściganych w danym kraju (zakłada się dla uproszczenia, że każde przestępstwo ma tylko jednego sprawcę)
- N – liczba niewinnych, którzy są ścigani
- NW – liczba przestępstw, gdzie nie podejmuje się dochodzenia
- Jeśli ściganie niewinnych uznajemy za większe zło niż nieściganie winnych, to trzeba wprowadzić odpowiednie wagi np.

$$a_1 = 2 - \text{ściganie niewinnych}$$

$$a_2 = 1 - \text{nieściganie winnych}$$

* Pomija się tu problem traktowanie, jako przestępstw czynów nieprzestępczych, m.in. z powodu ogólnikowego charakteru norm prawa karnego, dopuszczających przy złej woli lub niekompetencji ścigających taką interpretację.

$$WS = \frac{a_1 * N + a_2 * NW}{P}$$

Skrajne przypadki:

1. We wszystkich przypadkach P, ściga się tylko winnych, czyli: $N=0, NW=0 \rightarrow WS_p = 0$
 tzn. pełna trafność (doskonała sprawiedliwość).

1. We wszystkich przypadkach P ściga się tylko niewinnych. Czyli: $N=P, NW=0 \rightarrow$

$$WS_p = \frac{2 * P}{P} = 2 \quad (\text{pełna niesprawiedliwość})$$

3. Sprawców żadnych przestępstw się nie ściga, czyli:

$$NW=P, N=0 \rightarrow$$

$$WS_p = \frac{P}{P} = 1 \quad (\text{Pełna bierność prokuratora})$$

Jak widać wskaźnik (nie)sprawiedliwość: w działalności aparatu ścigania: może przybierać wartości:

$$0 \leq WS_p \leq 2$$

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości

Współczynnik sprawiedliwości: prokuratura a sądy

Akty oskarżenia	Winni	Niewinni
Orzeczenia sądów		
Skazani	1	2
Uniewinnieni	3	4

„Czyste” przypadki:

- a) Tylko (1): akty oskarżenia wysuwane tylko przeciw winnym i wszyscy winni skazani (pełna sprawiedliwość).
- b) Tylko (2): akty oskarżenia wysuwane tylko przeciw niewinnym i wszyscy niewinni skazani (pełna niesprawiedliwość).
- c) Tylko (3): akty oskarżenia wysuwane tylko przeciw winnym i wszyscy winni uniewinnieni.
- d) Tylko (4): akty oskarżenia wysuwane tylko przeciw niewinnym i wszyscy niewinni uniewinnieni.

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

Forum Obywatelskiego Rozwoju pod kierunkiem dr. Łukasza Chojniaka prowadzi obecnie badanie aktowe na temat „Niesłusznych skazań w Polsce”. Badane są akta sądowe w trzech apelacjach: Warszawskiej, Łódzkiej oraz Poznańskiej. W sumie przebadanych zostanie kilkaset spraw.

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

Historia Emila Wąsacza

- W listopadzie 1999 r. Ministerstwo Skarbu Państwa sprzedało 30 proc. akcji PZU. Kupującymi były wówczas: konsorcjum holenderskiej grupy ubezpieczeniowej - Eureko (kupiło 20 proc. akcji) i BIG BG (dziś Bank Millennium, które kupiło 10 proc. akcji). Umowę sprzedaży podpisał minister skarbu Emil Wąsacz.
- Sprzedaż akcji PZU nie budziła większych kontrowersji. AXA nie wniosła protestu, prasowe komentarze były umiarkowanie przychylnie. Wszystko zmieniło się na początku 2000 r., kiedy to doszło do próby wrogiego przejęcia BIG Banku Gdańskiego przez niemiecki Deutsche Bank działający w porozumieniu z kierującymi PZU Władysławem Jamrożym i Grzegorzem Wieczerzakiem. Próba się nie udała, a Jamroży i Wieczerzak stracili pracę.
- Dwaj panowie rozpoczęli wówczas zmasowaną kampanię mającą na celu udowodnienie, że prywatyzacja PZU była przeprowadzona źle, a być może z naruszeniem prawa. W sierpniu 2000 r. doprowadzili do odwołania Emila Wąsacza z funkcji ministra skarbu państwa.
- W końcu stycznia 2001 r. Julita Sobczyk, rzeczniczka warszawskiej prokuratury okręgowej, ujawniła, że prokuratura wszczęła śledztwo "w sprawie domniemanego działania na szkodę interesu publicznego wskutek przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez pracowników Ministerstwa Skarbu Państwa odpowiedzialnych za przebieg prywatyzacji PZU w latach 1998-99". Chodziło zatem o przestępstwo z artykułu 231 par. 1 zagrożone karą do trzech lat.
- Warszawska prokuratura przez rok (od stycznia 2001 do stycznia 2002) badała sprawę i doszła do wniosku, że przestępstwa nie było.
- Na początku 2005 r. dla wszystkich było jasne, że SLD wkrótce przegra wybory, a nowy rząd zajmie się przede wszystkim walką z " aferami " z udziałem polityków.
- Na tej fali już w styczniu 2005 r., mimo braku jakichkolwiek nowych okoliczności, zastępca prokuratora generalnego Kazimierz Olejnik nakazał wznowienie postępowania i skierował sprawę do Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku, którą kierował Janusz Kaczmarek.
- W styczniu 2005 r. posłowie niemal jednogłośnie powołali komisję śledczą ds. prywatyzacji PZU, a w czerwcu 2005 r. Sejm postanowił postawić Wąsacza przed Trybunałem Stanu.
- Akt oskarżenia wraz ze **133 tomami akt oraz prawie 400 tomami załączników** przewożone były specjalnym transportem z Gdańska do Sądu Rejonowego Warszawa-Śródmieście.

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

Historia Emila Wąsacza c.d.

- Emil Wąsacz po odejściu ze stanowiska ministra skarbu państwa został prezesem spółki giełdowej Stalexport SA, w którym skarb państwa ma swoje udziały. W czasie rządów PiS, **sierpniu 2006 r.**, bezskutecznie próbowano usunąć byłego ministra z funkcji prezesa, a 18 września prokuratura podjęła spektakularną akcję przeciw niemu. Został zatrzymany i przewieziony do Gdańska w celu przesłuchania przez prokuratora. Postanowienie o zatrzymaniu podpisała prokurator **Barbara Swarobowicz**, a zarzuty przeciwko Wąsaczowi podpisał prokurator **Zbigniew Niemczyk**.
- We **wrzeźniu 2007 r.** sąd okręgowy potwierdził bezprawność zatrzymania Wąsacza i przyznał **mu 6 tys. zł** odszkodowania, za które zapłacił Skarb Państwa.
- Po zatrzymaniu Wąsacza na konferencji prasowej prokurator krajowy Janusz Kaczmarek i minister sprawiedliwości Zbigniew Ziobro powoływali się na "druzgocące" dowody przestępstwa znajdujące się w opinii BDO. To międzynarodowa firma konsultingowa zajmująca się też badaniem finansów. Decyzję o zleceniu BDO ekspertyzy prywatyzacji podpisała prokurator Beata Homa. Ekspertyza kosztowała około 1 mln zł, a całe pięcioletnie śledztwo przeciwko Wąsaczowi - ok. 2 mln zł. Do dziś ekspertyza (podpisał ją ostatecznie wiceprezes BDO Krzysztof Zorđe) jest głównym dowodem w śledztwie.

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

Historia Janusza Lewandowskiego

- Prokuratura zarzuciła Lewandowskiemu, że jako minister przekształceń własnościowych działał na szkodę interesu publicznego prywatnego, przekraczając uprawnienia i nie dopełniając obowiązków przy prywatyzacji na początku lat 90. dwóch krakowskich spółek Skarbu Państwa: Techmy i KrakChemii.
- Akt oskarżenia w tej sprawie powstał w styczniu 1997 r. Sprawę przekazano wtedy do Warszawy i tam przeleżała trzy lata, po czym odesłano ją do Krakowa z uwagi na przeciążenie warszawskiego sądu.
- We wrześniu 2000 r. Sąd Okręgowy w Krakowie prawomocnie umorzył postępowanie przeciwko Lewandowskiemu, ponieważ chronił go immunitet poselski.
- Po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z listopada 2001 roku, który potwierdził, że można kontynuować sprawy karne przeciw parlamentarzystom, wszczęte przed uzyskaniem przez nich immunitetu, prokuratura powtórnie wniosła akt oskarżenia 5 marca 2002 roku, a proces rozpoczął się w kwietniu 2003 r. W marcu 2005 r. wszyscy zostali uniewinnieni. Od wyroku odwołała się prokuratura.
- W styczniu 2006 roku Sąd Okręgowy uchylił wyrok uniewinniający byłego ministra w zarzucie dotyczącym nieprawidłowości w prywatyzacji. Ponowny proces byłego ministra rozpoczął się w maju 2006 roku.
- W wyroku, który zapadł w czerwcu 2008 roku przed Sądem Rejonowym dla Krakowa Śródmieścia, sąd uniewinnił oskarżonego od stawianych mu zarzutów. Od tego wyroku odwołała się prokuratura. Sąd Okręgowy w wydziale odwoławczym nie uwzględnił apelacji prokuratora i utrzymał w mocy wyrok sądu pierwszej instancji, uniewinniający byłego ministra.
- Prokuraturze nie udało się wykazać, że istniał układ, który pozwalał się uwłaszczać na majątku państwa, a przy prywatyzacji krakowskich spółek popełniono przestępstwo. **Całą sprawę sąd odwoławczy określił mianem "porażki organów ścigania" - bowiem sprawa dotyczy wydarzeń z początku lat 90. - oraz wymiaru sprawiedliwości, ponieważ akt oskarżenia skierowano do sądu w 1997 roku.**

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

Przykłady nadużyć ze strony wymiaru sprawiedliwości

- K.P. został zatrzymany w dniu **31 maja 2006 r.**
- Dnia **2 czerwca 2006 r.** Sąd Rejonowy dla Krakowa - Śródmieścia tymczasowo aresztował K.P. na okres 3 miesięcy.
- K.P. jest podejrzany o: (i) czyny związane z **samowolą budowlaną na krakowskim Kazimierzu**, (ii) czyn z art. 233 § 6 k.k., tj. złożenie fałszywego oświadczenia, iż posiada prawo do dysponowania nieruchomością wynikające z tytułu własności podczas gdy w rzeczywistości jego prawo do dysponowanie wyżej opisaną nieruchomością wynikało z tytułu użytkowania wieczystego, (iii) czyn z art. 18 § 2 k.k. w związku z art. 271 § 3 k.k. w związku z art. 12 k.k., tj. nakłanianie inspektorów Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Krakowie do popełnienia czynu zabronionego polegającego na poświadczeniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, nieprawdy co do przebiegu czynności kontrolnych i faktycznego przebiegu robót budowlanych w protokołach kontroli robót budowlanych.
- Pomimo licznych odwołań tymczasowe aresztowanie wobec K.P. było kontynuowane, co stanowiło rażące naruszenie prawa do wolności osobistej.
- Dnia **15 września 2006 r.** Sąd Okręgowy w Krakowie postanowił uchylić postanowienie Sądu Rejonowego w Krakowie w sprawie przedłużenia tymczasowego aresztowania i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania.

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

- Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowił **14 lutego 2007 r.** uchylić stosowanie tymczasowego aresztowania wobec Bruce'a R., o ile wpłaci on kaucję w wysokości 100.000 zł.
- Bruce'a R. jest obywatelem Nowej Zelandii, stąd w sprawę zaangażowali się również przedstawiciele władz tego państwa. Aresztowanie Bruce'a R. było związane z głośną sprawą zawalenia się hali wystawienniczej Międzynarodowych Targów Katowickich sp. z o.o. Bruce R. jako członek zarządu spółki został zatrzymany w dniu **21 lutego 2006 r.** w związku z podejrzeniem popełnienia czynu polegającego na sprowadzeniu zdarzenia, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach.
- Stosowanie tymczasowego aresztowania wobec Bruce'a R. przez okres ponad roku było sprzeczne z prawem. W postanowieniu o tymczasowym aresztowaniu z **dnia 23 lutego 2006 r.** wskazane zostały dwie przesłanki zastosowania tego środka zapobiegawczego – obawa matactwa i grożąca podejrzanemu surowa kara. Areszt przedłużany był trzykrotnie, za każdym razem sąd uzasadniał swoje postanowienia grożąca podejrzanemu surową karą.
- Rozstrzygnięcia sądów w zakresie stosowania i przedłużania stosowania tymczasowego aresztowania były sprzeczne ze standardami wypracowanymi na gruncie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.
- Sąd Apelacyjny w Katowicach uchylając stosowanie tymczasowego aresztowania wobec Bruce'a R. stwierdził, że nie zostały spełnione przesłanki przedłużenia stosowania tego środka na okres ponad 12 miesięcy, o jakich mowa w art. 263 § 4 kpk. Zdaniem sądu sprawa ma charakter szczególnie zawiły, jednak prokurator wskazując na czynności, jakie należy jeszcze w sprawie przeprowadzić nie wykazał związku między tymi czynnościami a sytuacją procesową podejrzanych.

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

- **W kwietniu 2003 r.** Policja w Sosnowcu dokonała zatrzymania Norberta Stępnia pod zarzutem działalności w grupie przestępczej zajmującej się wyłudzeniem kredytów. Dnia **3 kwietnia 2002 r.** Sąd Rejonowy zastosował wobec zatrzymanego tymczasowe aresztowanie, na okres 3 miesięcy, a potem wielokrotnie je przedłużał.
- Pomimo tego, że Norbert Stępień wnosił wielokrotnie o uchylenie tymczasowego aresztowania, Sąd zawsze oddalał jego wnioski.
- **W grudniu 2005 r.** Sąd Rejonowy w Sosnowcu wydał wyrok, w którym uznał Norberta Stępnia winnym popełnienia zarzucanych mu czynów oraz skazuje go na karę łączną 3 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności.
- Norbert Stępień złożył apelację od wyroku. Ponieważ wyrok był nieprawomocny Sąd uznał za konieczne przedłużenie tymczasowego aresztowania wobec Norberta Stępnia. Postanowieniem z dnia 19 lutego 2007 r.
- Sąd Rejonowy w Sosnowcu przedłużył wobec oskarżonego tymczasowe aresztowanie o 3 miesiące, do dnia 1 czerwca 2007 r. Jednakże zgodnie z wyrokiem Sądu Rejonowego w Sosnowcu Norbert Stępień powinien odsiadywać karę pozbawienia wolności do dnia 31 stycznia 2007 r. Sąd Rejonowy powyższym postanowieniem przedłużył zatem stosowanie tymczasowego aresztu ponad okres jaki Norbert Stępień miał odsiadywać karę pozbawienia wolności.
- Ponieważ w sprawie nie została wniesiona apelacja przez prokuratora a jedynie przez obrońcę oskarżonego, to w wyniku ponownego rozpoznania sprawy Norbertowi Stępniewi nie można orzec kary wyższej niż miało to miejsce w uchylonym wyroku.
- W wyniku interwencji prasowych na początku **marca 2007 r.** Norbert Stępień został zwolniony.

IV. Dwa zasadnicze wymiary wymiaru sprawiedliwości – (nie)sprawiedliwość

- W 2004 r. R. Rewiński opublikował na łamach dodatku do „Gazety Wyborczej” serię artykułów, w których opisał jak w 2000 r. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska za 600 tyś. zł wykupił udziały w „Victoria” Sp. z o.o. W ten sposób Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska stał się współnikiem Krzysztofa Kizuka – ówczesnego radnego powiatu głogowskiego. K. Kizuk prowadził własną działalność pod firmą „Victoria s.c.”. Victoria” s.c. prowadziła działalność na terenie dzierżawionym od Lasów Państwowych za 11 tyś. zł rocznie. Następnie powierzchnię tę poddzierżawiała „Victorii” Sp. z o.o. za 360 tyś. zł rocznie. Zarabiał na tym K. Kizuk. „Victoria” Sp. z o.o. prowadziła klinikę i podpisała korzystny kontrakt z kasą chorych. W osiągniętym z tej działalności zysku miał partycypować – jako współnik – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska (tak tłumaczy się wniesienie przez Fundusz wkładu do spółki). Jednak – zdaniem R. Rewińskiego – 950 tyś. zł zysku za lata 2002-2003 przeznaczono na remont budynków należących do K. Kizuka.
- Swoje artykuły R. Rewiński oparł w znacznej części na opiniach i twierdzeniach Tadeusza Ardelliiego – radnego sejmiku lubuskiego.
- 19 października 2004 r. do Sądu Rejonowego w Zielonej Górze wpłynął prywatny akt oskarżenia przeciwko R. Rewińskiemu i T. Ardelliemu na podstawie art. 212 1 i 2. W trakcie postępowania sądowego została zawarta ugoda sądowa pomiędzy K. Kizukiem i T. Ardellim, na tę rozprawę nie stawiał się prawidłowo zawiadomiony R. Rewiński.
- R. Rewiński był zameldowany na pobyt stały w miejscowości Bieniów, a na pobyt czasowy w Warszawie. Mimo to, 6 lutego 2008 r. został wydany przeciwko niemu list gończy.
- W konsekwencji R. Rewiński został tymczasowo aresztowany. W sprawie o zniesławienie zostało zastosowane tymczasowe aresztowanie.
- Po pierwszym dniu pobytu R. Rewińskiego w AŚ zostało wydane postanowienie o zaprzestaniu stosowania wobec niego izolacyjnego środka zapobiegawczego (21.03).
- Jednak R. Rewiński został zwolniony z aresztu dopiero po 7 dniach (28.03), ponieważ tyle czasu zajęło doręczenie postanowienia sądu do aresztu śledczego.